

Німий свідок

Детектив Еркюль Пуаро отримує листа від потенційної клієнтки. Заможна пані - міс Арунделл - пише, що підозрює своїх родичів у спробах її вбити: саме зараз вона оговтується після падіння зі сходів. Як стверджують племінники потерпілої, цей випадок - вина собаки, адже та начебто залишила на сходах свою іграшку, через яку міс Арунделл і перечепилася. Однак проста, здавалося б, справа миттєво ускладнюється, коли Пуаро дізнається, що отримав цього листа вже після смерті багатійки.

Детектив береться таємно розслідувати ймовірне вбивство, адже всі родичі жінки мають мотив: її багатство повинне перейти їм у спадок. Проте, коли стає зрозуміло, що міс Арунделл переписала заповіт, загадкові смерті поновлюються. Хтось зі спадкоємців намагається позбутися конкурентів? Чи все ж ці смерті випадкові? Еркюль Пуаро вправно розслідує справу, доскіпливо збираючи докази, щоб урешті-решт назвати справжню причину трагедій.



Agatha Christie



АГАТА КРИСТІ

ЛЕГЕНДАРНИЙ ПУАРО



НІМИЙ СВІДОК

КСД

Agatha Christie[®]

ЛЕГЕНДАРНИЙ ПУАРО

AGATHA CHRISTIE

DUMB
WITNESS

A Novel

АГАТА КРИСТІ

НІМИЙ
СВІДОК

Роман

ХАРКІВ
2023 КСД



Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2023

ISBN 978-617-15-0348-9 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Перекладено за виданням: Christie A. Dumb Witness : A Novel / Agatha Christie. — London : HarperCollins, 2015. — 336 p.

Переклад з англійської *Наталії Третьякової*

Дизайн обкладинки *Євгена Вдовиченка*

Крісті А.

К82 Німий свідок : роман / Агата Крісті ; пер. з англ. Н. Третьякової. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 416 с.

ISBN 978-617-15-0190-4

ISBN 978-0-00-812956-9 (англ.)

Детектив Еркюль Пуаро отримує листа від потенційної клієнтки. Заможна пані — міс Арунделл — пише, що підозрює своїх родичів у спробах її вбити: саме зараз вона оговтується після падіння зі сходів. Як стверджують племінники потерпілої, цей випадок — вина собаки, адже та начебто залишила на сходах свою іграшку, через яку міс Арунделл і перечепилася. Однак проста, здавалося б, справа миттєво ускладнюється, коли Пуаро дізнається, що отримав цього листа вже після смерті багатійки.

Детектив береться тасмно розслідувати ймовірне вбивство, адже всі родичі жінки мають мотив: її багатство повинне перейти їм у спадок. Проте, коли стає зрозуміло, що міс Арунделл переписала заповіт, загадкові смерті поновлюються. Хтось зі спадкоємців намагається позбутися конкурентів? Чи все ж ці смерті випадкові? Еркюль Пуаро вправно розслідує справу, доскіпливо збираючи докази, щоб урешті-решт назвати справжню причину трагедій.

УДК 821.111

AGATHA CHRISTIE, POIROT and the Agatha Christie Signature are registered trade marks of Agatha Christie Limited in the UK and elsewhere. All rights reserved.

Dumb Witness © 1937 Agatha Christie Limited. All rights reserved.

Translation entitled «Німий свідок» © 2023 Agatha Christie Limited. All rights reserved

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2023

Любому Пітерові, найвідданішому другові й найкращому товаришеві, тому єдиному собаці
з тисяч

Розділ 1. Господиня Маленького зеленого будиночка

Міс Арунделл померла першого травня. Хоч хворіла вона й недовго, смерть її не викликала особливого подиву в маленькому провінційному містечку Маркет-Бейзінг, де вона мешкала з шістнадцятирічного віку. Адже Емілі Арунделл було добре за сімдесят, вона залишалася останньою зі своєї родини, що налічувала колись п'ятеро людей, а її слабке здоров'я було добре знане вже давно. Вона, власне, півтора року тому мало не померла від нападу тієї ж хвороби, що зрештою й убила її.

Та хоча смерть міс Арунделл нікого не здивувала — дещо інше таки стало несподіванкою. Її заповіт викликав найрізноманітніші емоції — подив, приємне хвилювання, глибокий осуд, лють, відчай, гнів і численні плітки. Тижнями та навіть місяцями в Маркет-Бейзінгу не говорили більш ні про що! Кожен висловився з цієї теми: від бакалійника містера Джонса, який стверджував, що «кров не вода», до поштарки місіс Лемфрі, яка повторювала *ad nauseam*¹, що «щось за цим є, навіть не сумнівайтесь! От пом'янете мої слова».

Обговорення були ще цікавішими завдяки тому факту, що заповіт було складено аж двадцять першого квітня. Додайте до цього те, що близькі родичі Емілі Арунделл гостювали в неї саме напередодні, під час Великодніх свят, — і стане зрозуміло, що можна було висувати найскандальніші теорії, які вносили приємне пожвавлення в одноманітну повсякденність Маркет-Бейзінгу.

Була одна особа, щодо якої найпильніші підозрювали, що їй відомо про це більше, ніж вона бажає визнати. Це була міс Вільгельміна Лоусон, компаньйонка міс Арунделл. Однак Міс Лоусон стверджувала, що перебувала в такому самому невіданні, як і всі інші. Вона доводила, що була не менш приголомшена, коли зачитали заповіт.

Звісно, багато хто не повірив у це. Однак, хоч міс Лоусон насправді була такою необізнаною, як вона стверджувала, хоч ні, та лише одна людина точно знала, як воно все було насправді. Цією людиною була сама небіжчиця. За своєю давньою звичкою, Емілі Арунделл не надто

базікала. Навіть адвокатові вона ніяк не пояснювала власні мотиви, вдовольнившись тим, що чітко висловила свої бажання.

У цій скритності ховалася ключова риса характеру Емілі Арунделл. Вона була в усіх сенсах типовою представницею свого покоління. Із усіма притаманними йому чеснотами та недоліками. Вона була авторитарною й часто владною, але водночас і дуже сердечною. Язик у неї був гострий, але вчинки добрі. Зовні вона була сентиментальною, а внутрішньо — проникливою. У неї працювала низка компаньйонів, яких вона безжально принижувала, але до яких була дуже щедрою. А також вона дуже серйозно ставилася до родинних обов'язків.

У п'ятницю перед Великоднем Емілі Арунделл стояла в холі Маленького зеленого будиночка й давала різноманітні вказівки міс Лоусон.

Емілі Арунделл була колись гарною дівчиною, а тепер — гарною літньою жінкою, що добре збереглася, з прямою спиною та жвавими рухами. Жовтуватий відтінок її шкіри застерігав, що надто жирна їжа не мине для неї без сліду.

Міс Арунделл говорила:

— Отож, Мінні, куди ти їх усіх подінеш?

— Ну, я думаю — сподіваюся, правильно, — що доктора та місіс Таніос можна поселити в Дубову кімнату, Терезу — в Синю кімнату, а містера Чарльза — у Стару дитячу...

Міс Арунделл перебила:

— Тереза може зайняти Стару дитячу кімнату, а Чарльз — Синю кімнату.

— Ой, так, вибачте, я думала... Адже Стара дитяча кімната не така зручна...

— Вона чудово підійде Терезі.

За часів міс Арунделл жінки посідали друге місце. Значущими членами суспільства були чоловіки.

— Мені так шкода, що любенькі дітки не прийдуть, — сентиментально пробурмотіла міс Лоусон.

Вона любила дітей і зовсім не вмiла ними керувати.

— Чотирьох гостей буде предостатньо, — відповіла міс Арунделл. — Хай там як, Белла страшенно балує своїх дітей. Їм ніколи навіть на думку не спадає робити те, що їм кажуть.

Мінні Лоусон пробурмотіла:

— Місіс Таніос — дуже віддана мати.

Міс Арунделл сказала з похмурим схваленням:

— Белла — хороша жінка.

Міс Лоусон зітхнула й мовила:

— Іноді їй, мабуть, дуже важко — жити в такому химерному місці, як Смірна.

Емілі Арунделл відповіла:

— Що посіяла — те й пожинає.

І, виголосивши цю вікторіанську істину, вона провадила далі:

— Я саме збираюся вийти, обговорити замовлення на вихідні.

— Ой, міс Арунделл, дозвольте мені. Адже...

— Маячня. Я краще сама сходжу. З Роджерсом потрібні міцні слова. Твоя біда в тому, Мінні, що ти недостатньо *рішуча*. Бобе! Бобе! Де він є, той собака?

Зі сходів примчав фокстер'єр. Він закружляв довкола своєї господині, коротко й уривчасто підгавкуючи, захоплено й очікувально.

Жінка з собакою разом вийшли з дверей будинку й короткою стежкою попрямували до воріт.

Міс Лоусон стояла на порозі й дурнувато посміхалася їм услід, із трохи розтуленим ротом. У неї за спиною пролунав уїдливій голос:

— Ті наволочки, які ви мені дали, міс, не однакові.

— Що? Яка ж я дурна...

Мінні Лоусон поринула назад у господарські клопоти.

Емілі Арунделл, разом із Бобом, королівською ходою прокрокувала головною вулицею Маркет-Бейзінґа.

Це була страшенно королівська хода. У кожній крамниці, куди вона зазірала, власники квапилися її обслужити.

Вона була міс Арунделл із Маленького зеленого будиночка. Вона була «однією з наших найдавніших клієнтів». Вона була «із тих, старого гарту. Нині таких, як вона, небагато лишилося».

«Доброго ранку, міс. Чим можу вам допомогти? Недостатньо ніжне? Ой, вибачте, будь ласка. А мені здавалося — добряче філе... Так, звичайно, міс Арунделл. Як скажете... Ні, справді, мені б і на думку не спало посилати до вас Кентербері, міс Арунделл... Так, я про все подбаю, міс Арунделл».

Боб зі Спотом, собакою м'ясника, повільно кружляли один навколо одного, із нашорошеним хутром на холках, тихо погаркуючи. Спот був товстим собакою непоказної породи. Він знав, що йому не можна битися з собаками покупців, але дозволяв собі розповісти їм — чи принаймні натякнути, — який саме фарш він зробив би з них, якби йому це дозволили.

Боб, теж не з боязких, відповідав тим самим.

Емілі Арунделл різко кинула: «Бобе!» — і пішла далі.

В овочевому магазині відбулася зустріч небесних світил. Іще одна літня жінка, круглої статури, але з таким само королівським виглядом, мовила:

— Доброго ранку, Емілі.

— Доброго ранку, Керолайн.

Керолайн Пібоді поцікавилася:

— Очікуєте на когось із молодшого покоління?

— Так, усіх. Терезу, Чарльза та Беллу.

— Тож Белла вдома, ге? Із чоловіком?

— Так.

У цьому простому коротесенькому слові ховалося спільне знання цих двох жінок.

Бо Белла Бігґс, племінниця Емілі Арунделл, вийшла заміж за грека. А люди Емілі Арунделл, із тих, кого називали «людьми служби», просто не укладали шлюбів із греками.

Приховано-заспокійливо (адже, звісно ж, про це не можна було говорити відкрито) міс Пібоді мовила:

— Чоловік Белли метикуватий. *І ще* має чарівні манери!

— Манери непогані, — погодилася міс Арунделл.

Виходячи на вулицю, міс Пібоді запитала:

— А що там із заручинами Терези з молодшим Дональдсоном?

Міс Арунделл знизала плечима.

— Молодь нині така легковажна. Боюся, що це будуть доволі тривалі заручини — тобто якщо з цього взагалі щось вийде. У нього немає грошей.

— Але, звісно ж, у Терези є її власні гроші, — зазначила міс Пібоді.

Міс Арунделл сухо промовила:

— Неможливо, щоб чоловік забажав жити на гроші своєї дружини.

Міс Пібоді низько, хрипкувато засміялася.

— Тепер вони, здається, вже не проти. Ми з тобою вже застаріли, Емілі. От чого ніяк не можу збагнути — *що* те дитя в ньому знайшло. В одному з тих тюхтіїв!

— Либонь, він розумний лікар.

— Те його *пенсне*, звичка цідити слова! У часи моєї юності ми б називали його недолугим!

Запала мовчанка — міс Пібоді занурилася у спогади, і в уяві в неї поставали образи хвацьких вусатих молодих парубків...

Вона зітхнула:

— Скажеш, щоб той молокосос, Чарльз, зазирнув до мене, якщо він приїде.

— Скажу, обов'язково.

І жіночки розійшлися.

Вони були знайомі вже майже п'ятдесят років. Міс Пібоді відомо було про деякі прикрі помилки в житті генерала Арунделла, батька Емілі. Вона точно знала, яким шоком для його сестер став шлюб Томаса Арунделла. І чудово уявляла негаразди, пов'язані з молодшим поколінням.

Але в розмовах цих двох леді ніколи не промайнуло жодного слова із жодної з цих тем. Вони обидві були поборницями сімейної гідності, родинної солідарності та вважали неприпустимим виносити сміття з хати.

Міс Арунделл пішла додому. Боб статечно крокував за нею. Емілі Арунделл визнала сама перед собою те, в чому нізащо б не зізналася іншій людині, — своє невдоволення молодшим поколінням власної родини.

От, наприклад, Тереза. Вона не мала контролю над Терезою, адже та отримала свої власні гроші, коли їй виповнився двадцять один рік. Відтоді та дівчина нажила певної слави. Її світлини часто опинялися в газетах. Вона належала до молодого, яскравого, винахідливого лондонського гурту — гурту, що влаштовував химерні вечірки та час від часу опинявся в поліцейському відділку. Не такої слави бажала Емілі для Арунделлів. Власне, вона категорично не схвалювала спосіб життя Терези. Що ж до заручин тієї дівчини, вона трохи плуталася у власних почуттях. З одного боку, вона не вважала вискочку Дональдсона гідним однієї з родини Арунделл. З іншого боку,

з тривогою усвідомлювала, що Тереза не стане тією дружиною, яка потрібна тихому сільському лікареві.

Зітхнувши, вона перейшла думкою до Белли. У Беллі неможливо було знайти жодного недоліку. Вона була хорошою жінкою, відданою дружиною й матір'ю абсолютно зразкової поведінки, надзвичайно нудною! Але навіть Беллу не можна було безоглядно схвалювати. Бо Белла вийшла заміж за іноземця — і не просто іноземця, а грека. В упередженій уяві міс Арунделл грек був нічим не кращим за аргентинця чи турка. Той факт, що доктор Таніос мав чарівні манери і, подекуди, був надзвичайно вправним професіоналом, лише дужче налаштував стареньку проти нього. Вона не довіряла чарівності та компліментам. І з тієї ж причини їй також було важко любити двох дітей. Вони обоє вдалися зовні дуже схожими на батька — насправді в них не було нічогісінько англійського.

А ще ж Чарльз...

Так, Чарльз... Не було сенсу заплющувати очі на факти. Хай яким чарівним не був Чарльз, йому не можна було довіряти...

Емілі Арунделл зітхнула. Вона раптом відчула себе втомленою, старою, пригніченою...

Подумала, що їй уже недовго залишилося...

Думками повернулася до заповіту, який склала кілька років тому.

Спадщина слугам, благодійним організаціям, а найбільша частина її чималого статку має бути розділена порівну між цими трьома її живими родичами...

Їй і досі здавалося, що вона вчинила правильно і справедливо. Лише спало на думку, що варто з'ясувати, чи не існує якогось способу забезпечити частку Белли, щоб її чоловік до неї не дістався... Варто запитати в містера Первіса.

Вона повернула до воріт Маленького зеленого будиночка.

Чарльз і Тереза Арунделли прибули машиною, Таніоси — потягом.

Першими з'явилися брат із сестрою. Чарльз, високий і гарний, як завжди трохи глузливо мовив:

— Привіт, тітонько Емілі, як ви, дівчинко моя? Вигляд маєте пречудовий.

І поцілував її.

Тереза байдуже потерлася молодою щокою об її щоку, вкриту зморшками.

— Як справи, тітонько Емілі?

Емілі спало на думку, що в Терези не найкращий вигляд. Із-під яскравого макіяжу проглядало трохи змарніле обличчя зі зморшками навколо очей.

Вони випили чаю у вітальні. Белла Таніос, волосся якої пасмами вибивалося з-під модного капелюха, начепленого не на той бік, дивилася на свою кузину Терезу з жадібним прагненням розібратися й запам'ятати, у що вона одягнена. Так воно судилося в житті бідолашній Беллі — пристрасно любити одяг, не маючи жодного почуття стилю. Одяг Терези був дорогий і трохи химерний, і вона мала вишукану фігуру.

Белла, приїхавши до Англії зі Смірни, старанно намагалася відтворити елегантність Терези — в межах власних можливостей.

Доктор Таніос, високий бородатий чоловік із веселим обличчям, розмовляв із міс Арунделл. Голос у нього був теплий і глибокий — привабливий голос, який зачаровував слухачів навіть проти їхньої волі. Майже мимохіть, міс Арунделл також зачарувалася.

Міс Лоусон увесь час сіпалася. Вона підстрибувала, передавала тарілки, метушилася біля чайного столу. Чарльз, у якого були чудові манери, не раз уставав, щоб допомогти їй, але вона не висловлювала жодної вдячності.

Коли товариство, випивши чаю, пішло прогулятися садом, Чарльз пробурмотів своїй сестрі:

— Я не подобаюся Лоусон. Дивно, правда ж?

Тереза глузливо відповіла:

— Дуже дивно. Отож *знайшлася-таки* та одна-єдина людина, здатна опиратися твоїй убивчій чарівності?

Чарльз привабливо посміхнувся і сказав:

— Добре, що це лише Лоусон...

У саду міс Лоусон, прогулюючись із місіс Таніос, взялася розпитувати її про дітей. Сірувате обличчя Белли Таніос засяяло. Вона перестала навіть стежити за Терезою. Розповідала охоче, жваво. Мері сказала таку *чудернацію* на човні...

Вона вважала Мінні Лоусон чудовою слухачкою.

Невдовзі з дому в сад провели світловолосого юнака з поважним обличчям у пенсне. Він здавався помітно збентеженим. Міс Арунделл чемно привіталася з ним.

Тереза мовила:

— Привіт, Рексе!

Вона взяла його під руку, і вони кудись побрели.

Чарльз скорчив гримасу. Він вислизнув, щоб поговорити з садівником, своїм давнім союзником.

Коли міс Арунделл увійшла назад до будинку, Чарльз грався з Бобом. Пес стояв нагорі сходів із м'ячиком у зубах, злегка помахуючи хвостом.

— Нумо, хлопче, — припрошував Чарльз.

Боб, присівши, повільно-повільно почав сунути м'яч до краю. Нарешті скинувши його вниз, він схопився на ноги, охоплений захватом. М'яч повільно скотився сходами. Чарльз піймав його і кинув назад. Боб спритно зловив іграшку ротом. І все повторилося спочатку.

— Це його звична гра, — пояснив Чарльз.

Емілі Арунделл усміхнулася.

— Він може це робити годинами, — сказала вона.

Відтак звернула до вітальні, і Чарльз пішов за нею. Боб розчаровано гавкнув.

Визирнувши у вікно, Чарльз сказав:

— Погляньте лиш на Терезу та її хлопця. Вони така дивна пара!

— Думаєш, Тереза це серйозно, справді?

— О, вона шаленіє від нього! — упевнено відповів Чарльз. —

Дивний смак, але так воно є. Мені здається, що він дивиться на неї як на наочний посібник, а не як на живу жінку. Для Терези це щось нове. Шкода, що той хлопець такий бідний. У Терези смак до всього дорогого.

Міс Арунделл холодно мовила:

— Я жодних сумнівів не маю, що вона зможе змінити власний спосіб життя, якщо захоче! І, зрештою, в неї є власні доходи.

— Ге? Ой, так, так, звичайно.

Чарльз зиркнув на неї мало не з провинною.

Того вечора, коли всі зібралися у вітальні, чекаючи на вечерю, зі сходів долинув гуркіт і гучна лайка. Чарльз увійшов із розпашілим обличчям.

— Вибачте, тітонько Емілі, я спізнився? Той ваш пес мало не відправив мене в жахливий політ. Кинув свій м'яч угорі на сходах.

— Який неохайненький песик, — скрикнула міс Лоусон, нахилиючись до Боба.

Боб зневажливо поглянув на неї й відвернувся.

— Розумію, — сказала міс Арунделл. — Це вкрай небезпечно. Мінні, візьми той м'яч і прибери його.

Міс Лоусон квапливо вийшла.

За столом не говорив майже ніхто, крім доктора Таніоса. Він розповідав кумедні історії про своє життя в Смірні.

Спати полягали рано. Міс Лоусон, несучи клубки вовни, окуляри, велику оксамитову сумку та книжку, провела свою господиню до спальні, весело базікаючи.

— Справді *страшений* веселун, той доктор Таніос. Такий *чудовий* співрозмовник! Не те щоб я собі хотіла такого життя... Кип'ятити воду, мабуть, увесь час... І, либонь, козяче молоко — нічого смачного...

Міс Арунделл різко кинула:

— Досить дурниць, Мінні. Ти сказала Еллен, щоб зайшла до мене о пів на сьому?

— О, так, міс Арунделл. Я сказала, що чаю не треба, але чи не думаєте ви, що варто було б... Знаєте, вікарій із Саутбриджа, страшенно праведний, ясно сказав мені, що зовсім не обов'язково голодувати...

Міс Арунделл знову перебила її.

— Я ніколи не їла перед ранковою службою і зараз не збираюся починати. А ти можеш робити, як знаєш.

— Та ні... Я не те щоб... Я впевнена...

Міс Лоусон розгубилася й засмутилася.

— Із Боба нашійник зніми, — сказала міс Арунделл.

Компаньйонка квапливо виконала наказ. Далі намагаючись догодити господині, вона зазначила:

— Такий *гарний* вечір. Здається, вони всі дуже *раді* бути тут.

— Пф-ф-ф, — сказала Емілі Арунделл. — Всі вони тут заради того, щоб щось отримати.

— О, міс Арунделл, любенька...

— Мінні, хороша моя, я можу бути ким завгодно, тільки не дурепою! Мені просто цікаво, хто з них першим зачепить цю тему.

Скоро в неї вже не залишалося сумнівів. Вони з міс Лоусон повернулися з ранкової служби за кілька хвилин по дев'ятій. Доктор і міс Таніос були в їдальні, а от двох Арунделлів ніде не було видно. Після сніданку, коли всі інші розійшлися, міс Арунделл сіла занотувати деякі рахунки в маленький записник.

Близько десятої в кімнаті з'явився Чарльз.

— Вибачте за спізнення, тітонько Емілі. Але Тереза ще гірша. Досі очей не розліпила.

— О пів на одинадцять сніданок приберуть, — сказала міс Арунделл. — Я знаю, що зараз не модно турбуватися про слуг, але в моєму домі інші звичаї.

— Добре. Не зраджуймо традицій!

Чарльз узяв собі нирок і сів біля неї.

Посмішка в нього була, як завжди, дуже привабливою. Невдовзі Емілі Арунделл зрозуміла, що поблажливо всміхається йому. Підбадьорений цим знаком прихильності, Чарльз наважився.

— Послухайте, тітонько Емілі, вибачте, що турбую вас, але я в чортовій ямі. Чи не були б ви люб'язні мені допомогти? Сотні вистачило б.

Обличчя його тітки не вселяло надії. У її виразі проглядалося щось похмуре.

Емілі Арунделл не боялася говорити те, що насправді думає. І саме це вона й сказала.

Міс Лоусон, що метушилася в холі, мало не зіткнулася з Чарльзом, коли той вийшов із їдальні. Вона зиркнула на нього з цікавістю. А увійшовши до їдальні, побачила, що міс Арунделл сидить із дуже прямою спиною й розпашілим обличчям.

¹ *Ad nauseam* — латинська сентенція, яка дослівно перекладається як «до нудоти» і використовується для опису аргументу, який триває надто довго (детально, нав'язливо, одноманітно) — образно, аж до виникнення «нудоти». (Тут і далі прим. ред.)

Розділ 2. Рідня

Чарльз легко забіг на сходи й постукав у двері до сестри. Вона одразу ж відповіла:

— Заходьте! — і він увійшов.

Тереза сиділа на ліжку, позіхаючи.

Чарльз сів біля неї.

— Яка ж ти красива жінка, Терезо, — захоплено вимовив він.

Тереза різко кинула:

— Чого тобі?

Чарльз посміхнувся.

— А ти кмітлива, еге? Ну, так, я встиг поперед тебе, дівчинко моя! Вирішив випробувати удачу, доки *ти* за це не взялася.

— Ну і?

Чарльз заперечливо розвів руками.

— Не спрацювало! Тітка Емілі мене відфутболила, чітко і ясно. Вона дала зрозуміти, що не має жодних ілюзій щодо того, чому любляча родина зібралася навколо неї! І що вищезазначена любляча родина буде розчарована. Тут нічого не роздають, крім турботи — і тієї не надто багато.

— Ти міг би трохи й почекати, — сухо сказала Тереза.

Чарльз знову посміхнувся.

— Я боявся, щоб ти чи Таніоси не влізли переді мною. Як не сумно, та боюся, любенька моя Терезо, що цього разу нічого не вдієш. Стара Емілі аж ніяк не дурна.

— Я її ніколи такою й не вважала.

— Я навіть намагався її настрашити.

— Про що це ти? — різко запитала його сестра.

— Сказав, що вона все робить для того, щоб її вколошкали.

Зрештою, вона не забере ту грошву з собою на небо. Чому б не розтиснути хоч трохи зуби?

— Чарльзе, ти бовдур!

— Ні. Я по-своєму наче трохи психолог. Ніколи не варто підлабузнюватись до старої бабці. Їй значно більше подобається, коли з нею сперечаються. І, врешті-решт, я говорив абсолютно логічно. Ми отримаємо гроші, коли вона помре — тож вона могла б із таким само

успіхом віддати хоч трохи задалегідь! Інакше спокуса усунути її з дороги може стати непереборною.

— Вона зрозуміла, про що ти? — спитала Тереза, насмішкувато скрививши витончені губки.

— Не знаю точно. Вона цього не визнала. Лише в'їдливо подякувала мені за пораду й пояснила, що вона цілком здатна подбати про себе сама. «Ну що ж, — сказав я, — я вас попередив». «Я запам'ятаю це», — відповіла вона.

Тереза сердито кинула:

— Справді, Чарльзе, ти цілковитий бовдур.

— Трясця, Терезо, я й сам трохи роздратувався! Та стара просто з головою купається в грошах. Б'юсь об заклад, вона не витрачає й десятої частини свого доходу — які в неї взагалі можуть бути витрати? І ось ми — молоді, вміємо насолоджуватися життям... А вона може дожити й до ста, ніби нам на зло... Мені хочеться розваг, зараз... І тобі теж...

Тереза кивнула.

Вона сказала тихим, ледь чутним голосом:

— Вони не розуміють... старі не розуміють... не можуть... Вони не знають, що таке *жити!*

Брат із сестрою помовчали кілька хвилин.

Чарльз підвівся.

— Ну що ж, люба моя, я бажаю тобі досягти більшого успіху, ніж я. Але сумніваюся в цьому.

Тереза відповіла:

— Я б радше розраховувала, що Рексові щось вдасться. Якщо я зможу втокмачити старій Емілі, який він геній і як страшенно важливо, щоб він отримав шанс у житті, щоб його не засмоктало - болото лікарської практики... О, Чарльзе, кілька тисяч просто зараз змінили б наше життя докорінно!

— Сподіваюся, що ти їх дістанеш, але все ж не думаю, що тобі це вдасться. Ти свого часу трохи забагато витратила на гулянки. А як думаєш, Терезо, та нудярка Белла чи пройдисвіт Таніос отримують щось?

— Не уявляю, яка може бути Беллі користь від грошей. Вона вдягається, наче опудало, й не цікавиться нічим, окрім дому.

— Ой, ну, — непевно протягнув Чарльз. — Либонь, їй потрібно щось для тих її ніяких дітей — на школи, вирівнювання зубів і уроки музики. Та йдеться однаково не про Беллу, а про Таніоса. Б'юсь об заклад, він уже губу розкатав на ті гроші! Не сумнівайся навіть, він же грек. Ти знаєш, що більшість того, що було в Белли, він розтринькав? Барищував і все втратив.

— Думаєш, він щось отримає від старої Емілі?

— Не отримає, якщо я йому не дозволю, — зловісно сказав Чарльз. Він вийшов із кімнати й поплентався донизу. Боб був у холі. Він радо поквапився до Чарльза. Собаки любили Чарльза.

Пес підбіг до дверей вітальні й озирнувся на юнака.

— Що таке? — запитав Чарльз, крокуючи за ним.

Боб поспішив у вітальню й очікувально сів біля маленького письмового столика.

Чарльз підійшов до нього.

— Ну чого тобі?

Боб змахнув хвостом, пильно подивився на шухляди столу й прохально заскиглив.

— Хочеш щось, що тут лежить?

Чарльз висунув верхню шухляду. Брови в нього піднялися.

— Боже правий, — пробурмотів він.

З одного боку шухляди лежав стосик казначейських білетів.

Чарльз узяв ту купку й перерахував їх. З усмішкою витяг три банкноти по одному фунту та дві по десять шилінгів і поклав їх до кишені. Решту білетів він обережно поклав на місце, в шухляду.

— Чудова ідея, Бобе, — сказав він. — Тепер твій дядечко Чарльз точно сплатить усі рахунки. Трохи готівки ніколи не завадить.

Боб ледь чутно докірливо гавкнув, коли Чарльз зачинив шухляду.

— Даруй, старий, — вибачився Чарльз. Він висунув наступну шухляду. У ній у кутку лежав м'ячик Боба. Чарльз узяв його.

— Ось, розважайся.

Боб зловив м'яч, вибіг із кімнати, і одразу ж зі сходів долинуло: «бум, бум, бум».

Чарльз вийшов у сад. Був приємний сонячний ранок, сповнений бузкового аромату.

Міс Арунделл була поряд із доктором Таніосом. Він говорив про переваги англійської освіти — дуже хороша освіта — для дітей і про

те, як він страшенно шкодує, що не може дозволити таку розкіш своїм власним дітям.

Чарльз усміхнувся, задоволено й злорадно. Він безтурботно долучився до розмови і спритно звернув її геть в інше русло.

Емілі Арунделл привітно всміхнулася йому. Йому навіть здалося, що вона задоволена його тактикою і ледь помітно заохочує його.

Настрій Чарльза покращився. Можливо, зрештою, доки настане час їхати...

Чарльз був непоправним оптимістом.

По обіді доктор Дональдсон заїхав по Терезу на своїй машині й повіз її до Вортемського абатства — відомої мальовничої місцини. Вони забрели у ліси, подалі від самого монастиря.

Там Рекс Дональдсон довго розповідав Терезі про свої теорії та деякі з останніх експериментів. Вона дуже мало розуміла, але зачаровано слухала, думаючи: «Який Рекс розумний! І просто неймовірно чарівний!»

Раптом її наречений примовк, а потім сказав із сумнівом:

— Боюся, це надто нудно для тебе, Терезо.

— Коханий, це просто захоплююче, — палко заперечила Тереза. — Розповідай далі. Тож узяти кров зараженого кролика?..

Невдовзі Тереза зітхнула й мовила:

— Твоя робота страшенно багато означає для тебе, милий мій.

— Це ж природно, — відповів доктор Дональдсон.

Терезі це зовсім не здавалося природним. Мало хто з її друзів узагалі працював, а ті, кому доводилося, сприймали це наче трагедію якусь.

Вона замислилася над тим, що вже не раз і не двічі спадало їй на думку — як так неправильно вийшло, що вона закохалася в Рекса Дональдсона. Чому так виходить, звідки береться цей абсурд, ця химерія, це божевілля? Марно й питати. Це вже сталося з нею.

Вона спохмурніла, не здатна зрозуміти сама себе. Її компанія була така весела — така цинічна. Любовні пригоди, звичайно, потрібні в житті, але навіть сприймати їх серйозно? Любиш — розлюбиш.

Але це її почуття до Рекса Дональдсона було іншим, глибшим. Інстинктивно вона відчувала, що не розлюбить... Вона потребувала його, просто й глибоко. Усе в ньому захоплювало її. Його спокій

і відстороненість, які так відрізнялися від її власного невпинно метушливого життя; його ясні, логічні й холодні наукові міркування та щось іще, що вона не до кінця розуміла; таємна чоловіча сила, прихована за скромною й трохи педантичною поведінкою, яку вона все ж інстинктивно відчувала.

Рекс Дональдсон був геніальним — і те, що професія була головною в його житті, а Тереза — лише однією з частин існування, хоч і необхідною, лише робило його ще привабливішим для дівчини. Вперше у своєму егоїстичному житті, сповненому насолод, вона була б задоволена опинитися на другому місці. Ця перспектива її зачаровувала. Заради Рекса вона зробила б що завгодно — все, що завгодно!

— От уже прикрість із тими клятими грошима, — роздратовано сказала вона. — Якби тільки тітка Емілі померла, ми могли б одразу одружитися, і ти б оселився в Лондоні, в тебе була б лабораторія, повна пробірок і морських свинок, і тобі вже ніколи не довелося б морочитися з дітьми, хворими на вітрянку, і бабуськами з проблемною печінкою.

Дональдсон відповів:

— Немає жодних причин, чому б твоїй тітці не прожити ще багато років — якщо вона берегтиметься.

Тереза зневірено промовила:

— Я розумію...

У великій кімнаті з двоспальним ліжком і старомодними дубовими меблями доктор Таніос сказав своїй дружині:

— Здається, я як слід підготував ґрунт. Тепер твій вихід, кохана.

Він налив води зі старомодного мідного бідона в порцелянову чашу з трояндовим візерунком.

Белла Таніос сиділа перед туалетним столиком, намагаючись збагнути, чому її волосся, яке вона уклала, як Тереза, на вигляд було зовсім не таке, як у Терези!

За якусь мить вона відповіла:

— Я не те щоб хочу... просити гроші в тітки Емілі.

— Це ж не для себе, Белло, це заради дітей. Коли вже нам із інвестиціями так не пощастило.

Він сидів до неї спиною, тож не бачив, як вона коротко зиркнула на нього — крадькома, всього на одну мить.

Вона сказала трішечки вперто:

— Однаково я думаю, що краще б мені не... Із тіткою Емілі буває складно. Вона може бути щедрою, але їй не подобається, коли її просять.

Витираючи руки, Таніос відійшов від умивальника.

— Ну справді, Белло, це не твоє — бути такою впертою. Зрештою, навіщо ми сюди приїхали?

Вона пробурмотіла:

— Я не... взагалі не думала... не заради того, щоб просити гроші...

— Але ж ти погодилася, що єдина надія дати нашим дітям належну освіту — це якщо твоя тітка прийде на допомогу.

Белла Таніос не відповіла. Лише посовалася неспокійно.

Але на її обличчі був той м'яко-впертий вираз, який добре знають багато розумних чоловіків дурних дружин — і який часто дорого їм коштує.

Вона сказала:

— Можливо, тітка Емілі сама запропонує...

— Може бути, але поки що жодних ознак цього я не бачу.

Белла мовила:

— Якби тільки ми могли взяти з собою дітей. Тітка Емілі не могла б не полюбити Мері. А Едвард *такий* розумний.

Таніос сухо відповів:

— Не думаю, що твоїй тітці надто подобаються діти. Либонь, це навіть краще, що їх тут немає.

— Ой, Джейкобе, але...

— Так, так, моя люба. Я розумію твої почуття. Але ці сухі старі англійські одиначки — та вони взагалі не люди. Ми маємо зробити все, що можемо, для наших Мері й Едварда, правда ж? Міс Арунделл було б зовсім не складно трішечки нам допомогти.

Місіс Таніос обернулася, з розпашілими щоками.

— Ой, ну будь ласка, будь ласка, Джейкобе, не цього разу.

Я впевнена, що це буде нерозумно. Я дуже-дуже за те, що краще не треба.

Таніос став просто в неї за спиною й обійняв її за плечі. Вона трохи затремтіла, а потім завмерла — майже заціпеніла.

І він сказав усе таким само люб'язним голосом:

— І все одно, Белло, я думаю... я думаю, що ти зробиш те, про що я прошу... Ти ж зазвичай так і робиш, і ти про це знаєш... зрештою... Так, я думаю, ти зробиш так, як я скажу...

Розділ 3. Нещасний випадок

Настав вівторок. Було вже пополудні. Бічні двері в сад були відчинені. Міс Арунделл, стоячи на порозі, жбурнула Бобу м'ячик аж до кінця садової доріжки. Тер'єр кинувся за ним.

— Ще раз, Бобе, — сказала Емілі Арунделл. — Добре, молодець. М'яч знову покотився по землі, і Боб помчав за ним з усіх ніг.

Міс Арунделл нахилилася, підняла м'яч, який Боб поклав їй біля ніг, пішла до будинку, і Боб — поряд із нею. Вона зачинила бічні двері, попрямувала до вітальні. Боб усе ще йшов за нею по п'ятах. Міс Арунделл поклала м'яч у шухляду.

Вона поглянула на годинник на камінній полиці. Було пів на сьому. — Думаю, слід трохи відпочити перед вечерею, Бобе.

Вона піднялася сходами до своєї спальні. Боб ішов із нею. Міс Арунделл уляглася на великий ситцевий диван — Боб уместився біля її ніг — і зітхнула. Вона була рада, що вже вівторок і що завтра її гості роз'їдуться. Справа була не в тому, що ці вихідні відкрили їй щось таке, чого вона не знала раніше, а скоріше в тому, що вони не давали їй забути про те, що вона знала.

Вона сказала собі:

— Я, мабуть, стаю старою... — А потім, аж трохи шоковано: — Я вже стара...

Вона пів години полежала із заплющеними очима, доки літня покоївка Еллен принесла гарячої води, а тоді встала й зібралася на вечерю.

Того вечора доктор Дональдсон мав вечеряти з ними. Емілі Арунделл хотіла отримати змогу ближче його пізнати. Їй досі важко було повірити, що екзотична Тереза хоче вийти за цього доволі суворого й педантичного юнака. І так само здавалося дивним, що цей суворий і педантичний юнак хоче одружитися з Терезою.

Вечір минав, але вона зовсім не відчувала, що хоч трохи відкриває доктора Дональдсона. Він був дуже ввічливий, дуже офіційний і, на її думку, страшенно нудний. Вона зрозуміла, що погоджується з судженням міс Пібоді. У голові в неї промайнуло: «У дні нашої юності було краще».

Доктор Дональдсон не затримався допізна. О десятій годині він устав із-за столу. Коли він пішов, Емілі Арунделл і сама сказала, що йде спати. Вона піднялася нагору, і всі її молоді родичі також. Того вечора всі вони здавалися трохи пригніченими. Міс Лоусон залишалася внизу, завершуючи останні свої обов'язки — випустила Боба побігати, загасила вогонь, дбайливо скрутила килимок перед каміном, щоб не трапилося пожежі.

Десь хвилин за п'ять вона з'явилася в кімнаті своєї роботодавиці, важко дихаючи.

— Здається, все зробила, — сказала, складаючи в'язання, робочу сумку й книжку з бібліотеки. — Дуже сподіваюся, що ця книжка згодиться. Вона не знайшла жодної з тих, що ви вказали у списку, але запевняла, що ця вам має точно сподобатися.

— Те дівчисько — дурепа, — сказала Емілі Арунделл. — У неї найжахливіший смак до книжок із усіх, що мені зустрічалися.

— О Боже. Вибачте, будь ласка... Може, я тоді...

— Дурниці, це не твоя провина, — ласкаво додала Емілі Арунделл. — Сподіваюся, ти сьогодні добре провела час.

Обличчя міс Лоусон засяяло. Вона тепер здавалася сповненою сил і навіть молодшою.

— О, так, дуже вам дякую. Так *люб'язно* з вашого боку було відпустити мене. Було просто захоплююче. У нас була планшетка, і писала вона насправді страшенно *цікаве*. Було кілька повідомлень... Звичайно, це *не зовсім* те саме, що звичайний сеанс... Джулії Тріпп чудово вдавалося автоматичне письмо. Кілька повідомлень від Тих, Хто Пішли З Життя. Це... це справді викликає таку шалену вдячність, що таке варто було б дозволити...

Міс Арунделл відповіла, ледь-ледь усміхаючись:

— Добре, що вікарій тебе не чує.

— Ой, ну справді, люба міс Арунделл, я впевнена — абсолютно впевнена, — що в цьому не може бути *нічого* поганого. Як мені б хотілося, щоб шановний містер Лонсдейл принаймні над цим *замислився*. Мені це здається таким обмеженим — засуджувати те, чого ти взагалі не *вивчав*. І Джулія, й Ізабель Тріпп такі щиро *духовні* жінки.

— Аж надто *духовні*, як для живих людей, — сказала міс Арунделл.

Вона не надто переймалася через Джулію та Ізабель Тріпп. Вважала їхній одяг смішним, їхню їжу — вегетаріанські страви та сирі фрукти — абсурдною, а поведінку — дурнуватою. Це були жінки без традицій, без коріння — взагалі безпородні! Але їхня щирість їй деякою мірою подобалася, і вона була досить добросердою, щоб не псувати своїм осудом задоволення, яке від їхньої дружби, очевидно, отримувала бідолашна Мінні.

Бідолашна Мінні! Емілі Арунделл дивилася на свою компаньйонку з сумішшю ніжності й презирства. Вона вже встигла побачити стільки таких дурних жінок середнього віку, що прислужували їй, усі вони однакові — добрі, метушливі, покірливі та майже абсолютно бездумні.

Власне, цього вечора бідолашна Мінні здавалася дуже захопленою. Очі в неї сяяли. Вона метушилася кімнатою, злегка торкаючись до чогось то тут, то там, навіть не усвідомлюючи, що вона робить, із мерехтливим блиском в очах.

Відтак знервовано пробелькотіла:

— Мені... мені б так хотілося, щоб ви там побували... Розумієте, я відчуваю, що ви ще не зовсім вірите. Але сьогодні ввечері ми отримала повідомлення... для Е.А., ініціали були *дуже* чіткі. Воно було від чоловіка, який пішов Туди багато років тому — дуже вродливий військовий, Ізабель його добре бачила. Мабуть, це був шановний генерал Арунделл. Таке прекрасне послання, таке сповнене любові й утішення, про те, як завдяки терпінню можна всього досягти.

— Тато був зовсім не таким сентиментальним, — зазначила міс Арунделл.

— Ой, але ж Ті, Кого Ми Любимо, так змінюються... по той бік. Суцільна любов і розуміння. А потім на планшетці було щось про *ключ*... я думаю, що це був ключ від комода в стилі Буль... чи може таке бути?

— Ключ від комода? — голос Емілі Арунделл став дзвінкий, зацікавлений.

— Мені здалося, що так. Я подумала, що, може, там важливі папери — щось таке. Був добре підтверджений випадок, коли надійшло повідомлення, що треба оглянути певне вмеблювання, і насправді там знайшли *заповіт*.

— У комоді в стилі Буль не було ніякого заповіту, — відповіла міс Арунделл, а тоді різко додала: — Лягай спати, Мінні. Ти втомилася.

Я теж. Скоро запросимо сестер Тріпп на вечерю.

— О, це буде чудово! На добраніч, любенька. Ви впевнені, що все зроблено? Сподіваюся, ви не втомилися від такої кількості людей. Я маю сказати Еллен, щоб завтра *добряче* провітрила вітальню й витрусила штори — від усіх тих сигар стільки запаху. Маю сказати, що я вважаю це дуже люб'язним із вашого боку — дозволити їм усім курити у вітальні!

— Я маю йти на деякі поступки сучасності, — відповіла Емілі Арунделл. — На добраніч, Мінні.

Коли жінка вийшла з кімнати, Емілі Арунделл замислилася, чи насправді весь цей спиритизм іде на користь Мінні. Вона так витріщалася, що їй мало очі не повипадали, і здавалася такою неспокійною, схвильованою.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ